

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babes-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2 Kar	Római Katolikus Teológia
1.3 Intézet	Didaktikus Teológia
1.4 Szakterület	Római Katolikus Teológia
1.5 Képzési szint	Mesteri
1.6 Szak / Képesítés	Pasztorális tanácsadás

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Bioetika						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Holló László						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Holló László						
2.4 Tanulmányi év	2018–2019	2.5 Félév	1	2.6. Értékelés módja	Vizsga.	2.7 Tantárgy típusa	Kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					28
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					28
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					14
Vizsgák					10
Más tevékenységek:					0
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	100				
3.8 A félév össz-óraszama	156				
3.9 Kreditszám	6				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none"> Felsőfokú végzettség
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none"> Szakmai motiváció és elkötelezettség

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Videoprojektossal felszerelt terem
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Videoprojektossal felszerelt terem; internet hozzáférés; könyvtár

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • A bioetika sajátos módszertanának, valamint az élettudományok területén felmerülő sajátos problémáknak az ismerete. • Érzékenység a modern kor eredményei által felvetett problémákra s ezek megoldására az alapvető elvek ismerete, amelyek alapján az emberi élet méltóságának szemlélete kialakítható. • Megbízható információk ismerete a lelkipásztori szolgálat, valamint az iskolai és felnőtt hitoktatás számára a bioetika területén felmerülő erkölcsi kérdésekben.
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • A bioetika interdiszciplinaritásának ismerete. • Az étellel kapcsolatos elméleteknek, irányelveknek és ajánlásoknak az életre való kivetítésének képessége. • Szociális érzékenység és az életvédelem iránti elkötelezettség.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A hallgatók bevezetése az etikai kérdésselvetésbe, amely a különböző szaktudományi területeken, elsősorban az emberi étellel kapcsolatban felelős magatartásra hív. • A katolikus egyháznak az életvédelem alapvető definícióival és irányelveivel kapcsolatos álláspontjának megismertetése.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A tudatos értékválasztás valamint az erkölcsi normák és az egyetemes emberi és nemzeti értékek tisztelésének kialakítása.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés: Témák, könyvészet, követelmények bemutatása.	Interaktív előadás	
2. A bioetika története és előzményei	Interaktív előadás	(Könyvészet: SUSANNE, 15–46; FERENCZ, 11-18)
3. Elméleti alapok I: Filozófiai felfogások	Interaktív előadás	(Könyvészet: NYÍRI, 6-24; 86–97; SUSANNE, 69-100; FERENCZ, 18–42)
4. Elméleti alapok II: Etikai felfogások	Interaktív előadás	(Könyvészet: NYÍRI, 6-24; 86–97; SUSANNE, 69-100; FERENCZ, 18–42)
5. Elméleti alapok III: Antropológiai alap	Interaktív előadás	(Könyvészet: NYÍRI, 20-38; FERENCZ, 43–66)
6. Elméleti alapok IV: A felelős gondoskodás és a relatív antropocentrizmus	Interaktív előadás	Felelősségünk a teremtett világért. MKPK körlevele.
7. A bioetika alapelvei	Interaktív előadás	(Könyvészet: FERENCZ, 67-120; SOMFAI)
8. Az emberi élet kezdetének bioetikai kérdései (mesterséges megtermékenyítés, prenatális diagnosztika)	Interaktív előadás	(Könyvészet: SUSANNE, 101-114; SOMFAI; FERENCZ, 121–138)
9. Az emberi élet kezdetének bioetikai kérdései (a magzat)	Interaktív előadás	(Könyvészet: TELEKI, 9-99; JOBBÁGYI, 197-222; SOMFAI; FERENCZ, 139–156)
10. Az orvosi és szakmai titoktartás etikai kérdései	Interaktív előadás	Az orvosi etika nemzetközi kódexe. Codul penal, art. 196; art. 79. Legea nr. 46/2003; Codul deontologic.

11. Az orvostudományi kutatások etikai problémái (állaton és emberen végzett kísérletek)	Interaktív előadás	(Könyvészet: SUSANNE, 217-138; FERENCZ, 255-283)
12. Az emberi magatartás befolyásolása: pszichosebészet	Interaktív előadás	(Könyvészet: FERENCZ, 284-297; SUSANNE, 139-170; FERRY)
13. Az emberi magatartás befolyásolása: reklám	Interaktív előadás	(Könyvészet: Tudatos vásárló; WILLEMS-KAUTT; SCHMIDT)
14. Összefoglalás	Interaktív előadás	

Könyvészet

Jegyzet

- Ferencz A., *A bioetika alapjai*, Szent István Társulat, Budapest 2001.

Szakirodalom

- Balázs Pál, *Bioetika*, Veszprém 1995.
- Felelősségünk a teremtett világért. „Minden általa és érte teremtett...” (Kol 1,16) A MKPK körlevele a teremtett világ védelméről. In: <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=209>. Letöltve: 2017. április 25.
- Gaizler Gy.–Nyéky K.: *Bioetika*, Gondolat Kiadói Kör, Budapest 2003;
- Gaizler Gyula, *A bioetika alapkérdései*. Budapest 1997.
- Gaizler Gyula, *Felelős döntés vagy ítélet-végrehajtás*. Budapest 1992.
- Gaizler Gyula–Nyéky Kálmán, *Bioetika*, Budapest 2003.
- Jávor Tibor, *A gyógyítás etikája*. Budapest 2003.
- Korten, David C., Tökés társaságok világhuralma, Budapest ⁴1996.
- Kovács József, *A modern orvosi etika alapjai. Bevezetés a bioetikába*. 2. jav. kiad. Budapest 1999.
- Nyíri Tamás, *Alapvető etika*, Budapest 1994.
- Pintér József, *Gyógyítás és erkölcs*, Budapest 2003.
- Schmidt, Siegfried J., *Handbuch Werbung*, LIT Verlag Münster 2004.
- Somfai Béla S.J., *Bioetika. Vázlatok*. Szeged 1995.
- Susanne, Charles (Szerk.), *Bioetika. Multidiszciplináris megközelítés*, Pécs 1999.
- Szarka Géza–Gárdai Miklós, *Általános és egészségügyi etika*, Budapest 2003.
- Széll Kálmán, *Egészségügyi etika*. Pécs 1995.
- Tudatos vásárló. Információk és tanácsok az etikus és környezetbarát életmódhoz. In: <http://tudatosvasarlo.hu/cikk/reklamtrukk-abc-je-astroturfing>
- Turgonyi Zoltán, *Etika*. Budapest 2003.
- Varga Andor, *Élet és erkölcs. Bioetikai kérdések* (Teológiai vázlatok II.), Budapest 1983.
- Willems, Herbert–Kautt, York, *Theatralität der Werbung: Theorie und Analyse massenmedialer Wirklichkeit: Zur kulturellen Konstruktion von Identitäten*. Walter de Gruyter - Berlin - New York 2011.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés, témák, könyvészet megbeszélése	A szemináriumi tevékenység megbeszélése	
2. Az antropocentrikus etika alkonya – útban a személy fogalmának újradefiniálása felé	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
3. A bioetika a nemzeti és nemzetközi rendeletek, szerződések és egyezmények „szorításában”	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
4. Erkölcsi normák változása a hagyományos társadalomban	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
5. A tudományos kutatás autonómiája és az erkölcsi önszabályozása	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
6. Ökológiai nevelés és lelkiesség a Föld megmentéséért	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
7. A Román Ortodox Egyház bioetikai	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet

kérdésekkel kapcsolatos tanítása		
8. A biotechnológia állatetikai aspektusai	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
9. Környezetetika a jelenkori környezeti válság kontextusában	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
10. Ökotoxikológia, mint a környezetetika sajátos területe	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
11. Össejtkutatás – esély vagy veszély?	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
12. Az ember a GDP-hez köthető jólét (welfare) és a szubjektív jellegű jóllét (well-being) konfliktusában.	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
13. A nemnövekedés (degrowth) - a fejlett országok számára ajánlott új gazdasági paradigma	Tematika interaktív bemutatása	Vö. Könyvészet
14. Összefoglalás	Tematika interaktív bemutatása	

Könyvészet

1. Speciális könyvészet

II. A bioetika a nemzetközi rendeletek, szerződések és egyezmények „szorításában”

- Kémeri Zsófia Eszter, A bioetika és az emberi jogok nemzetközi védelmének összefüggései, in: Karlovitz János Tibor (szerk.), Fejlődő jogrendszer és gazdasági környezet a változó társadalomban, Komarno 2015, 3-8, in: <http://www.irisro.org/tarstud2015aprilis/00elozekek.pdf>; <http://www.irisro.org/tarstud2015aprilis/11KemeriZsofia.pdf>
- The Nuremberg Code, in: <https://www.etikkom.no/en/library/practical-information/legal-statutes-and-guidelines/the-nuremberg-code/>; http://klinfarm.blog.hu/2009/11/26/a_nurnbergi_kod_nuremberg_code
- Helsinki Nyilatkozat – Az Orvos Világszövetség (WMA) – Az embereken végzett orvosi kutatások etikai alapelveiről, in: LAM Lege Artis Medicinae, 24. évf. 3. sz. / 2014, 133–136. In: <http://www.wma.net/en/20activities/10ethics/10helsinki/Hungarian-DoH-2013.pdf>
- Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, in: <http://www.menszt.hu/layout/set/print/content/view/full/201>
- A hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegei helyzetének javítására vonatkozóan Genfben, 1949. augusztus 12-én kelt egyezmény (I. Genfi Rgyezmény), in: http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/0A9BB7E0-EB47-40CD-9132-79FF441C85A7/0/GENF1_hu.pdf
- Bioetikai Kódex Az orvosbiológiai/klinikai kutatások elveiről és gyakorlatáról. In: www.ett.hu/bioetikai_kodex.pdf
- A Magyar Orvosi Kamara Etikai Kódexe Elfogadta a Magyar Orvosi Kamara Küldöttközgyűlése 2011. szeptember 24-én A törvény értelmében hatályba lép 2012. január 1-én. In: <http://aok.pte.hu/docs/dekan/file/ekodex.pdf>
- Az Orvos-világszövetség Helsinki deklarációja. Etikai irányelvek az embereken történő orvosi kutatások terén Elfogadva 1964 júniusban Helsinki városában (Finnország) utoljára a WMA 55. közgyűlésén Szöulban (Dél-Korea) 2008 októberében. In: http://www.ett.hu/nemzajanl/helsinki_hu.pdf
- Az Emberi Jogok Európai Egyezménye. A 11. és 14. Kiegészítő Jegyzőkönyv által módosított, In: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_HUN.pdf
- <http://szazadveg.hu/ld/i5u6s9h4s3n8w1c0j7t9> Szazadveg 76 Bioetika netre.pdf
- Az Európa Tanácsnak az emberi lény emberi jogainak és méltóságának a biológia és az orvostudomány alkalmazására való tekintettel történő védelméről szóló, Oviedóban, 1997. április 4-én kelt egyezménye: Egyezmény az emberi jogokról és a biomedicináról, In: <http://www.ett.hu/nemzajanl/oviedoi.pdf>

- Az Európa Tanácsnak az emberi lény emberi jogainak és méltóságának a biológia és az orvostudomány alkalmazására tekintettel történő védelméről szóló, Oviedóban, 1997. április 4-én kelt egyezményhez kapcsolódó, az emberi eredetű szervek és szövetek átültetéséről szóló Kiegészítő Jegyzőkönyv. In: http://www.ett.hu/nemzajanl/strasbourgi_kieg.pdf
- Az Európa Tanácsnak az emberi lény emberi jogainak és méltóságának a biológia és az orvostudomány alkalmazására tekintettel történő védelméről szóló, Oviedóban, 1997. április 4-én kelt egyezménye: az emberi jogokról és a biomedicináról szóló egyezménynek az emberi lény klónozásának tilalmáról szóló, Párizsban, 1998. január 12-én kelt Kiegészítő Jegyzőkönyve. In: http://www.ett.hu/nemzajanl/parizsi_kieg.pdf
- Az emberi génállomány és az emberi jogok egyetemes nyilatkozata (1997); Nemzetközi nyilatkozat a humángenetikai adatokról (2003); A bioetika és az emberi jogok egyetemes nyilatkozata (2005). In: Bioetika az Unesco-ban. Szöveggyűjtemény, Printed in Hungary 2008. In: <https://celab.ceu.edu/sites/celab.ceu.edu/files/attachment/basicpage/29/hungariantranslationfinal.pdf>
- A EU 2005/28/EK irányelve a helyes klinikai gyakorlat elveinek és részletes iránymutatásainak megállapításáról az emberi felhasználásra szánt vizsgálati gyógyszerkészítmények, valamint az ilyen termékek gyártási vagy behozatali engedélyezésének tekintetében, in: Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 91/13. In: http://www.ett.hu/nemzajanl/2005_28.pdf
- A Helyes Klinikai Gyakorlat Irányelvei. Elfogadta Az ICH Irányító (Steering) Bizottsága 1996 májusában, in: <http://www.ett.hu/nemzajanl/gcp.pdf>
- Az Európai Parlament és a Tanács irányelve (2001. április 4.) az emberi felhasználásra szánt gyógyszerekkel végzett klinikai vizsgálatok során alkalmazandó helyes klinikai gyakorlat bevezetésére vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről, in: http://www.ett.hu/nemzajanl/2001_20.pdf

III. Az antropocentrikus etika alkonya - útban a személy fogalmának újradefiniálása felé

- Ménesi Krisztina, Lépések a személy fogalmának újradefiniálása felé, in: Magyar Kurir, 2013. augusztus 22. In: <http://www.magyarkurir.hu/hirek/lepések-szemely-fogalmanak-ujradefinialasa-fele>
- Felelősségünk a teremtett világért. „Minden általa és érte teremtett...” (Kol 1,16) A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia körlevele a teremtett világ védelméről, in: <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=209>
- Baumgarten, Alexander, A személy fogalmának többféle jelentéséről, in: Kellék 25. szám (2004.), 309–312. In: <http://epa.oszk.hu/01100/01148/00020/pdf/>; http://www.matarka.hu/cikk_list.php?fusz=42149
- Alessandro Caprioli, Aa személy fogalma az egyház szociális tanításában: a pápák tanítása és a szentek példája, in: Iustum Aequum Salutare IV. 2008/1. · 53–57. In: <http://ias.jak.ppke.hu/hir/ias/20081sz/05.pdf>
- Baritz Sarolta Laura OP, A felelős gondoskodás elve és a relatív antroppo-centrizmus, In: PPS.
- Endreffy Zoltán–Lányi András, Gondolatok az ökoetikáról: Antropocentrikus etika vagy a természet reszakralizálása? in: Liget : irodalmi és ökológiai folyóirat, 7. évf. 3. sz. / 1994, 65–79. In: http://www.matarka.hu/cikk_list.php?fusz=19725
- Szántó Veronika, Utak és tévutak az ökofilozófiához, recenzió: Lányi András: Az ember fáj a földnek Utak az ökofilozófiához L'Harmattan, Budapest 2010. 209 o., In: <http://buzs.c3.hu/1101/05bir.szanto.pdf>
- Cselényi István Gábor, Út a perszonalizmusig, in: http://www.parochia.hu/oldalelemek/Gondolatok/Ut_a_perszonalizmusig.htm
- Az emberi személy; tudás és szabadság, in: Tóth Mihály, Morálteológia bevezető, Szeged²1999. In: <http://www.gff-szeged.hu/konyvtar/filestore/downloads/konyvtar/bevmoral/cimlap.html>
- Barcsi T.: Az emberi méltóság filozófiájának alapjai (I.), in: Létünk 2011/4. 31–41. In: http://epa.oszk.hu/00900/00997/00019/pdf/EPA00997_Letunk-2011-4_031-041.pdf
- Boda Mihály, A személy fogalma, in: Világosság 2008/1. 23–56. In: <http://www.vilagosság.hu/pdf/20080225112558.pdf>
- Tózsér János, Mit jelent személynek lenni? In: Világosság 2003/3–4, 133–150, In: <http://epa.oszk.hu/01200/01273/00005/pdf/20030618145915.pdf>
- Személy, in: Magyar Katolikus Lexikon, In: <http://lexikon.katolikus.hu/S/szem%C3%A9ly.html>

IV. Erkölcsi normák változása a hagyományos társadalomban

- Nagyné Martyn Emília, Erkölcsi normák a hagyományos társadalomban, in: A Békés Megyei Múzeumok Közleményei 1 (2000) 145-156. In: http://epa.oszk.hu/01500/01577/00021/pdf/bmmk_2000_145-156.pdf
- Csata István Az erdélyi magyar fiatalok értékeiről, in: <http://kutatasok.adatbank.transindex.ro/download/kapcsolodo76.pdf>
- Erdélyi magyar fiatalok: összehasonlító elemzés (Szerk.: Tamás Kiss, Gergő Barna), Kolozsvár 2011. In: https://books.google.ro/books?id=EMdxxPJGfK8C&pg=PA291&lpg=PA291&dq=%E2%80%A2+C+sata+Istv%C3%A1n+Az+erd%C3%A9lyi+magyar+fiatalok+%C3%A9rt%C3%A9keir%C5%91&source=bl&ots=morwqr1koV&sig=wKbqjGuvpGxqO6dml14JS_I1ow&hl=hu&sa=X&ved=0ahUK_EwjdsKWGp9XPAhVHwxQKHYNsB9MQ6AEIIDAB#v=onepage&q=%E2%80%A2%20Csata%20Istv%C3%A1n%20Az%20erd%C3%A9lyi%20magyar%20fiatalok%20%C3%A9rt%C3%A9keir%C5%91&f=false
- Nagy (Bernáth) Julianna Krisztina: Vallásosság, de (még) milyen?! Erdélyi magyar fiatalok vallásossága 2001-ben, in: A perifériából a centrumba - Az erdélyi fiatalok helyzetképe az ezredforduló után (szerk. Gábor Kálmán, Veres Valér), Belvedere Meridionale Alapítvány, Max Weber Társadalomkutató Alapítvány 2005.
- Hollósi Hajnalka Zsuzsanna, A magyar kisebbségi felsőoktatás egy példája. A kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozata. Dörtori (PhD) értekezés. Debreceni Egyetem 2011. In: https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/110934/Holl%F3si_Hajnalka_%C9rtekez%E9s-t.pdf?sequence=5
- Gál László: Csak a külsőségekben fontos az Isten? in: <http://multikult.transindex.ro/?cikk=15182>
- Kiss Dénes: A falusi elit átalakulása Erdélyben, in: WEB 12 szám, 2004. Április. In: http://web.adatbank.transindex.ro/pdfdok/web12_04_kiss_denes.pdf
- Web társadalomtudományi folyóirat. In: <http://web.adatbank.transindex.ro/>
- A változó értékrendszer 2009/1 (Szerk.: Füstös László – Szalma Ivett), MTA Szociológiai Kutatóintézete
- Beluszky Tamás: Értékek, értékrendi változások Magyarországon 1945 és 1990 között, in: KORALL 2000 Ősz, 137-154. In: <http://www.epa.hu/00400/00414/00001/pdf/beluszkytamás.pdf>
- Balázs Lajos: A paraszti nemi kultúra és nemi erkölcs változásaiból az utóbbi évtizedek gazdasági-társadalmi változásainak kontextusában, Elhangzott a 7. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson, Kolozsváron, 2011. augusztus 22-én. In: <http://www.karpatmedence.net/tarsadalomneprajz/67-kozosseg/240-a-paraszti-nemi-kultura-es-nemi-erkolcs-valtozasaibol-az-utobbi-evtizedek-gazdasagi-tarsadalmi-valtozasainak-kontextusaban?format=pdf>
- Magyar néprajz. VIII. Kötet. Társadalom. (Szerk.: Paládi-Kovács Attila) Budapest 1988-2002. In: <http://mek.niif.hu/02100/02152/html/index.html>
- Mikola Bálint: Egyre anyagiasabbak vagyunk, és egyre több rémálunk van, in: Index 2013.12.12. in: <http://index.hu/belfold/2013/12/12/egyre-anyagiasabbak-vagyunk-es-egyre-kevesbe-vallasosak/>

V. A tudományos kutatás autonómiája és az erkölcsi önszabályozása

- LEGE Nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, Monitorul Oficial Nr. 60 din 26 martie 1996. In: <http://cne.ancs.ro/wp-content/uploads/2012/03/legea-8-din-1996-privind-drepturile-de-autor-si-drepturile-conexe.pdf>
- LEGE nr. 319 din 8 iulie 2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare, in : Monitorul Oficial nr. 530 din 23 iulie 2003. In: http://www2.spacescience.ro/wp-content/uploads/2015/06/20121121_LEGE_319_2003_statutul_personalului_de_cercetare.pdf
- LEGE nr. 324 din 8 iulie 2003 pentru aprobarea Ordonantei Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea stiintifica si dezvoltarea tehnologica Emitent. Monitorul Oficial nr. 514 din 16 iulie 2003. In: <http://www.mct-excelenta.ro/fileadmin/mct/Legislatie/324.pdf>

- LEGE Nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare. Text actualizat în baza actelor normative modificatoare, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, până la 2 septembrie 2011. In: <http://cne.ancs.ro/wp-content/uploads/2012/03/legea-206-din-2004-actualizata.pdf>
- Codul de etică și deontologie profesională al UBB 09.12.2013. In: http://ubbcluj.ro/ro/despre/organizare/files/etica/Codul_Etic_al_UBB.pdf.
- Ghid practic privind etica în cercetarea științifică. Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional ”Dezvoltarea Capacității Administrative”, în perioada 2007-2013. București 2015. In: <http://date-cdi.ro/sites/default/files/uploads/1.%20ghid%20privind%20etica%20%C3%AEn%20cercetarea%20%C8%99tiin%C8%9Bific%C4%83%20.pdf>
- Code of Ethics and Policies and Procedures of the ASA Committee on Professional Ethics, New York – Washington 1999. In: <http://www.asanet.org/sites/default/files/savvy/images/asa/docs/pdf/Ethics%20Code.pdf>
- Code of Ethics For Psychologists Working in Aotearoa/New Zealand, Wellington 2012. In: http://www.psychologistsboard.org.nz/cms_show_download.php?id=237
- Ethical Codes and Guidelines – Useful Links. In: http://bucks.ac.uk/content/documents/Research/Ethics/Ethical_codes_and_guidelines.pdf
- Tóth Judit, A tudomány és a kutatás szabadsága. Jegyzet SZTE, Szeged 2015. In: <http://www.juris.u-szeged.hu/download.php?docID=57192>
- The European Charter for Researchers The Code of Conduct for the Recruitment of Researchers, Luxemburg 2005. In: http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/brochure_rights/am509774CEE_EN_E4.pdf
- Tudományetikai kódex. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest 2010. In: http://old.mta.hu/data/cikk/11/97/91/cikk_119791/etikai_kodex_net.pdf
- Etica în cercetare. Analiza Diagnostic a Sistemului CDI, Mai 2006. In: http://www.strategie-cdi.ro/spice/admin/UserFiles/File/raportare_04_iulie_2007/L3-7%20-Etica.pdf
- A felsőoktatási autonómia elmélete és gyakorlata Magyarországon. Doktori értekezés. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola. Pécs 2010. In: <http://ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/kocsis-miklos/kocsis-miklos-vedes-ertekezes.pdf>
- Cseporán Zsolt, A művészet szabadságának jogosultjai és a joggyakorlás alternatívái, Szám: Scriptura, *Kiadja a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Óriás Nándor Szakkollégiuma*, 2015/I, 65-78. http://onszak.hu/folyoirat/wp-content/uploads/2015/04/66_2nd.pdf
- Ötvös Zoltán: Halálos kockázatok. Össejtbotrány – milyen értéke van még az orvosi Nobel-díjnak? In: Magyar Idők, 2016. szeptember 18. Vasárnap, In: <http://magyaridok.hu/lugas/halalos-kockazatok-989524/>
- Molnár Csaba: Kóros hazudozó. Csaló össejtsebesz ránthatja mélybe a Nobel-díjat, Magyar Nemzet Online 2016. Szeptember 20, in: <http://mno.hu/hetvegimagazin/csalo-ossejtsebesz-ranthatja-melybe-a-nobel-dijat-1362462>
- MTI/ ng.hu, Egy japán kutatónő beismerő vallomása, in: National Geographic Magyarország 2014.07.04, in: http://www.ng.hu/Tudomany/2014/07/egy_japan_kutato_no_beismero_vallomasa
- Varga Máté: Stap by stap: egy tragédia anatómiája, Budapest Science Meetup, 2014. augusztus 5, in: <http://sciencemeetup.444.hu/2014/08/05/stap-by-stap-egy-tragedia-anatomiaja/>
- Élő Anita: Tiltott emberkísérlet: Fásy Ádám és Pákh Imre felfüggesztett börtönt kapott. Barbadoson a BBC lebuktatta őket, Magyarországon folytatták, in: Válasz.hu, 2015.04.29. In: <http://valasz.hu/itthon/tiltott-emberkiserlet-fasy-adam-es-pakh-imre-felfuggesztett-bortont-kapott-112138>

VI. Ökológiai nevelés és lelkiesség a Föld megmentéséért

- Ferenc pápa, *Áldott légy* kezdetű enciklikája, SzIT Budapest 2015. In: <http://szit.katolikus.hu/feltoltes/Laudato%20si%27.pdf>
- Felelősségünk a teremtett világért. „Minden általa és érte teremtett...” (Kol 1,16) A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia körlevele a teremtett világ védelméről, in: <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=209>

- Farkas Péter, *Fenyegetett jövőnk védelmében. Gondolatok a keresztény ökológia tárgyköréből*, MÁK Budapest 1993.
- Berán Ferenc, *Ökológiai etika*, in: *Erkölcsteológiai Tanulmányok VII.* Budapest 2007. 7–29.

VII. A Román Ortodox Egyház bioetikai kérdésekkel kapcsolatos tanítása

- Ortodoxia și bioetica - Rezoluții ale Sinoadelor Bisericii Ortodoxe Române și Bisericii Ortodoxe Ruse privind probleme de bioetică, in: <http://provitabucuresti.ro/docs/bioetica/bioetica.BOR.pdf>
- Sebastian Moldovan, Transplantul de organe și argumentul creștin-ortodox al iubirii, in: *Revista Română de Bioetică*, Vol. 7, Nr. 4, Octombrie – Decembrie 2009, 84–95. In: <file:///C:/Users/Hollo%20Laszlo/Downloads/140-478-1-PB.pdf>
- Ștefan Iloaie, Morală și viață. Documentele Bisericii Ortodoxe Române referitoare la bioetică, in: *Revista Română de Bioetică*, Vol. 7, Nr. 2, Aprilie – Iunie 2009, 18–29. In: <http://provitabucuresti.ro/docs/bioetica/morala-si-viata-documentele-bor-bioetica.pdf>
- Bioetica cím a Román Ortodox Egyház a Román Patriarkátus hivatalos internet oldala: <http://patriarhia.ro/bioetica-207/>
- Elena Rusu, Consideratii ortodoxe despre bioetica in contextul actual, in: <http://www.crestinortodox.ro/sanatate-stiinta/consideratii-ortodoxe-despre-bioetica-contextul-actual-72697.html>
- Bioetica ortodoxa si alte bioetici, in: <http://www.crestinortodox.ro/morala/bioetica-ortodoxa-alte-bioetici-148151.html>
- Pr. prof. dr. Vasile Raduca, Transplantul de organe din punct de vedere ortodox, in: <http://www.crestinortodox.ro/sanatate-stiinta/transplantul-organe-punct-vedere-ortodox-72669.html>

VIII. A biotechnológia állatetikai aspektusai

- Legea 205/2004 privind protectia animalelor republicata. Legea nr. 205/2014 republicata Monitorul Oficial nr. 320 din 30 aprilie 2014. In: http://www.dreptonline.ro/legislatie/lege_protectia_animalelor.php
- Legea 43/2014 privind protectia animalelor utilizate in scopuri stiintifice. Lege nr. 43/2014, in: Monitorul Oficial, Partea I nr. 326 din 6 mai 2014. In: http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_43_2014_protectia_animalelor_utilizate_scopuri_stiintifice_e.php
- Az Európai Parlament és a Tanács 2010/63/Eu irányelve (2010. szeptember 22.) a tudományos célokra felhasznált állatok védelméről, in: *Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 276/33*. In: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:276:0033:0079:hu:PDF>
- Európai aláírásgyűjtés az állatkísérletek betiltásáért. In: <http://www.allatok.info/sv/stopvivisection-A4-ketoldal-as-hazinyomtatasa.pdf>
- Julia Keddie: EU bibliographies: Animal Experiments Directive.
- Gere Tibor, Állatjólét és etika, Gere / AWETH Vol 4. (2008), In: http://epa.oszk.hu/02000/02067/00010/pdf/EPA02067_AWETH2008059069.pdf
- Anca Alexandra Capitanescu – Georgios Kyritsis: Cercetarea pe animale - intre necesitate si abuz, in: *Revista Român de Bioetica*, Vol 3, Nr. 2 (2005). In: <http://www.bioetica.ro/index.php/arhiva-bioetica/issue/view/37>
- Mi az állatkísérlet: kérdések és válaszok. In: *Stop Vivisection* <http://www.stopvivisection.eu/hu/content/mi-az-%C3%A1llatk%C3%ADs%C3%A9s%C3%A9s-%C3%A9s-v%C3%A1laszok>
- Bogdan Marinescu – Cristin Coman: Etica în experimentarea pe animale, in: *Revista Român de Bioetica*, Vol. 8, Nr. 3, Iulie – Septembrie 2010, 96–103. In: <http://www.bioetica.ro/index.php/arhiva-bioetica/article/view/178/284>
- Revista romana de bioetica: <http://www.bioetica.ro/index.php/arhiva-bioetica/issue/archive>

IX. Környezetetika a jelenkori környezeti válság kontextusában

- Tóth I. János: *Fejezetek a környezetfilozófiából. Szerzők és irányzatok*, Szeged 2005. In:

<http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/kornyezetetikaV2/index.html> Letölthető: http://konyv-letoltes.com/fejezetek-a-k%C3%B6rnyezetfiloz%C3%B3fi%C3%A1b%C3%B3l---szerz%C5%91k-%C3%A9s-ir%C3%A1nyzatok_264977.html

- Tóth I. János: A környezetfilozófiáról, in: Világosság 2005/6. 129-139. In: <http://www.vilagosság.hu/pdf/20050902150227.pdf>
- Tóth János, Fenntarthatóság és etika, In: Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Nova Series Tom. XXXVI. Sectio Philosophica, Eger 2009, 53-62. http://filozofia.ektf.hu/anyagok/Filoz%C3%B3fia_Konferencia-k%C3%B6tet_szerkesztett_4_borival.pdf
- Tóth I. János: Fenntartható fejlődés: fikció vagy lehetőség? SZTElozofia Blog, In: <http://www.szteozofia.org/szteoblog/fenntarthato-fejlodes-fikcio-vagy-lehetoseg-irta-toth-i-janos-szteozofia-blog>
- Szilávik János, Fenntartható gazdálkodás, Budapest 2013. In: https://books.google.ro/books?id=sCERAAQBAJ&pg=PT48&lpg=PT48&dq=Kort%C3%A1rs+etika&source=bl&ots=UDd3vWrIBY&sig=Vzka3IKbDTpPW4EuIC3dy60HdtE&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwiXn86q_NLPAhXF7BQKHb3xCzsQ6AEIQDAI#v=onepage&q=Kort%C3%A1rs%20etika&f=false
- Dr. Deutsch Nikolett , A fenntartható rendszerinnovációk és a Kék Gazdaság koncepciója, Publico Kiadó, H.n. 2015. In: http://adamobooks.com/files/demo/2195/xkshort_a_fenntarthato_rendszerinnovaciok_es_a_kek_gazdasag_koncepcioja_dr_deutsch_nikolett.pdf
- Kovács József, Környezeti etika, in: Világosság 2008/9–10. 75–107, In: <http://www.vilagosság.hu/pdf/20090318172341.pdf>

X. Ökotoxikológia, mint a környezetetika sajátos területe

- Dr. Milinki Éva, Ökotoxikológia és környezetvédelem, EKF TTK Biológiai Intézet, in: http://p2014-1.palyazat.ektf.hu/public/uploads/milinki-okotoxikologia_532c39ce4d25c.pdf
- V. Ökotoxikológiai konferencia előadás és poszter kötete, 2015. november 20, (szerk. Darvas Béla), Budapest 2015. In: <http://www.ecotox.hu/ecotox2/download/konf/motkonf2015.pdf>
- IV. Ökotoxikológiai konferencia előadás és poszter kötete, 2014. november 21, (szerk. Darvas Béla), Budapest 2014. In: <http://www.ecotox.hu/ecotox2/download/konf/motkonf2014.pdf>
- III. Ökotoxikológiai konferencia előadás és poszter kötete, 2013. november 22, (szerk. Darvas Béla), Budapest 2013. In: <http://www.ecotox.hu/ecotox2/download/konf/motkonf2013.pdf>
- I. Ökotoxikológiai konferencia előadás és poszter kötete IV. Géntechnológia – növény- és környezetvédelmi szimpózium I. Környezetanalitikai és ökotoxikológiai szimpózium, 2011. november 18., (szerk. Darvas Béla), Budapest 2011. In: <http://www.ecotox.hu/ecotox2/download/konf/motkonf2011.pdf>
- III. Géntechnológia – növény- és környezetvédelem szimpózium az 56. Növényvédelmi Tudományos Napok szatellit rendezvénye, 2010. február 23. In: <http://www.ecotox.hu/ecotox2/download/gnk/3GNKiad.pdf>
- II. Géntechnológia – növény- és környezetvédelem szimpózium az 52. Növényvédelmi Tudományos Napok szatellit rendezvénye, 2006. február 24, In: <http://www.ecotox.hu/ecotox2/download/gnk/2GNKiad.pdf>
- Palugyai István: Anne Glover: A GMO-t ne vessük el. Tudománypolitika - Európa „főtudósa” Budapesten. In: Zöld biotechnológia Hírlevél, 9. Évf. – 2013/1-2. Január-február, 12-13. In: <http://www.zoldbiotech.hu/cikk/126-2013-Janu-r-Febru-r>
- Mark Lynas előadása Oxfordi Mezőgazdasági Konferencia, 2013. január 3, in: Zöld biotechnológia Hírlevél, 9. Évf. – 2013/1-2. Január-február, 1-10. In: <http://www.zoldbiotech.hu/cikk/126-2013-Janu-r-Febru-r>

XI. Össejtkutatás – esély vagy veszély?

- Németh Kinga – Góczai Elen, Össejtek-e az embrionális össejtek? A kutatás harminc éve, in: Természet Világa, 145. évfolyam, 9. szám, 2014. Szeptember. In: <http://www.termeszetvilaga.hu/szamok/tv2014/tv1409/gocza.html>

- Szebik Imre: Az össejtkutatás etikai kérdéseiről, Magyar Tudomány, CX. kötet – Új folyam, XLIX. kötet, 2004/3. Szám, 385-390. In: <http://www.matud.iif.hu/2004-03.pdf>
- Falus András: Genetika és geneticizmus, avagy a modern orvosbiológiai kutatás etikai és világnézeti kihívásai, Magyar Tudomány, 177. évfolyam – 2016/8. szám, 978–984. In: <http://www.matud.iif.hu/2016-08.pdf>
- Kriván Gergely: Össejt-perspektíva és csodavárás, Magyar Tudomány, 177. évfolyam – 2016/8. szám, 985–990. In: <http://www.matud.iif.hu/2016-08.pdf>
- Mégis, kinek az élete? - Össejtkutatás életek kioltása nélkül, In: <http://www.demokrata.hu/cikk/megis-kinek-az-elete-ossejtkutatas-eletek-kioltasa-nelkul>
- Sarkadi Balázs: Mi lehet az össejtekkel foglalkozó kutatók felelőssége az emberi jól-lét érdekében? Magyar Tudomány, 173. évfolyam – 2012/8. szám, 910–912. In: <http://www.matud.iif.hu/MT201208.pdf>
- Prezi: <https://prezi.com/4wscr-k7vcaq/ossejtkutatas/> ; <http://docplayer.hu/4635469-Az-ossejtekrol-roviden.html>
- Balogh Péter-Engelmann Péter, Transzdifferenciáció és regeneratív medicina, Pécs 2011. In: http://medbiotech.com/sites/medbiotech.aok.pte.hu/files/fck_upload/tananyag/transzdifferenciacio_es_regenerativ_medicina.pdf

XII. Az ember a GDP-hez köthető jólét (welfare) és a szubjektív jellegű jóllét (well-being) konfliktusában.

- Kopp Mária, Skrabski Árpád: Magyar lelkiállapot az ezredforduló után. In: http://www.tavlatok.hu/86/86kopp_skrabski.pdf
- Kopp M., Skrabski Á.: Vallásosság és lelki egészség, in: Távlatok, 59. 2003 1. (8-17.)
- Skrabski Á., Kopp M.: A bizalom, mint a társadalmi tőke központi jellemzője, in: Vigilia 2008. 10. (722-730.). In: <http://vigilia.hu/regihonlap/2008/10/skrabski.htm>
- Kopp Mária, Skrabski Árpád: Életközösség, család, házasság a 21. században – utópia vagy az egyetlen kiút? 2007. február 10. Pécs, Házasság Világnapja. Előadás.
- Kopp Mária, Skrabski Árpád: A magyarság társadalmi és erkölcsi tőkéje, in: Valóság 45. 2002. 9. (11–19.)
- Kopp M.-Skrabski Á.: Magyar lelkiállapot az ezredfordulón = Távlatok, 4 2000. 499-513. In: http://www.tavlatok.hu/86/86kopp_skrabski.pdf
- Kopp Mária – Skrabski Árpád – Szedmák Sándor: A szociális kohézió jelentősége a magyarországi morbiditás és mortalitás alakulásában (p. 15-37.) In: Népegészség, orvos, társadalom. [Szerk.]: Glatz Ferenc. Bp. MTA, 1998.
- Kopp Mária feltárta, miért a magyar a legpesszimistább nép, hvf.hu, 2012. április. 04. in: http://hvg.hu/plazs/20120404_kopp_maria_kutatasai
- F.M.: Kopp Mária: Magyarország lélekben nagyon pozitív, Pozitív nap, 2012.04.04. In: <http://pozitivnap.hu/belfold/kopp-maria-magyarorszag-lelekben-nagyon-pozitiv>
- Kopp Mária – Martos Tamás A magyarországi gazdasági növekedés és a társadalmi jóllét, életminőség viszonya, in: http://ess.tk.mta.hu/wp-content/uploads/2013/04/kopp_gazdasagi_novekedes.pdf
- Érdekességek a szubjektív jóllét(well-being) magyarországi vizsgálatából, in: Statisztikai Tükör, VIII. évfolyam, 2. Szám, 2014. Február 4. In: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/szubjektiv_jollet.pdf
- Hajdu Tamás - Hajdu Gábor: Szubjektív jóllét és anyagi helyzet: A kvantilis regresszió és az általánosított ordered probit modell eredményeinek összehasonlítása a standardelemzési módszerekkel, Budapest 2013. In: <http://econ.core.hu/file/download/mtdp/MTDP1328.pdf>
- Pauwlik Zsuzsa Orsika, Szubjektív érték kategóriák és vallásosság/spiritualitás mint a mentális egészség meghatározó faktorai főiskolai hallgatóknál. Doktori (PhD) értekezés. Debreceni Egyetem 2008. In: <https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/90360/ertekezes.pdf?sequence=5>
- Hajdu Tamás: Tanulmányok a szubjektív jóllét és az anyagi helyzet kapcsolatáról: jövedelem, fogyasztás és egyenlőtlenség. Ph.D. értekezés. Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest 2015. In: http://phd.lib.uni-corvinus.hu/888/1/Hajdu_Tamas.pdf
- Iulia Monica Oehler-Şincăi: In căutarea unui indicator veritabil al bunăstării, in: Calitatea vietii.

Revista de politici sociale, Anul XXV. 2014/1, 62–81. In:

<http://www.revistacalitateavietii.ro/2014/CV-1-2014/04.pdf>

- Kopp M., Martos Tamás: A magyarországi gazdasági növekedés és a társadalmi jóllét, életminőség viszonya. Magyar Pszichofiziológiai és Egészséglélektani Társaság, Budapest 2011. In: http://beszamolo2010.jno.hu/cd/fuggelekek/2_kutatasok_eredmenyei/kopp_gazdasagi_novekedes.pdf
- Kopp M., Balog P., Konkoly-Thege B., Salavecz Gy., Stauder A., Csóka Sz., Bódizs R. (2009): A lelki egészség epidemiológiai, pszichofiziológiai vizsgálata és a lelki egészségmegőrzés lehetőségei. Népegészségügy 2, 52-58. In: <http://lib.semmelweis.hu/sepub/pdf/2009/a490>
- Skrabski Á., Kopp M., A bizalom, mint a társadalmi tőke központi jellemzője. Vigilia 73, 2008, 722-730.
- Ihász Anita, Kopp M., Skrabski Á.: A vallásosság és az anyagi helyzet megítélése az egyes megyékben és kistérségekben. Polgári Szemle 2005 /1, 48-51. In:
- Vö.: Kopp Mária (1942-2012 bibliográfia), In: http://www.fszek.hu/konyvtaraink/kozponti_konyvtar/szociologiai_gyujtemeny/in_memoriam/?article_hid=16743

XIII. A nemnövekedés (degrowth) - a fejlett országok számára ajánlott új gazdasági paradigma

- Serge Latouche, *A Nemnövekedés diszkrét bája*, Savaria University Press, 2011.
- Vincent Liegey, Stéphane Madelaine, Christophe Ondet et Anne-Isabelle Veillot: *Jólét gazdasági növekedés nélkül. A Nemnövekedés felé. Kiáltvány a Feltétel Nélküli Alapjuttatásért (FNA)*, in: *Eszmélet*, 100. szám (2013. tél) Melléklet. In: http://epa.oszk.hu/01700/01739/00085/pdf/EPA01739_eszmelet_2013_100_tel_mell.pdf
- Mészáros Sándor, *Nemnövekedés: egy új gazdasági paradigma európai fejleményei*, in: *Gazdálkodás*, 55. évfolyam, 3. szám, 2011, 259–265. In: http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/119909/2/Meszáros_Gazdalkodás%202011_03.pdf
- Kincsei Éva, *"Egy generációnak egy mosógép" - interjú a növekedéstagadó francia közgazdással*, in: *Origo* 2011.03.29. In: <http://www.origo.hu/gazdasag/hirek/20110325-interju-serge-latouche-francia-kozgazdasszal-a-nemnovokedes-konpciojanak-kidolgozojaval.html>
- Kolozsi Pál Péter, *A nemnövekedés diszkrét bája*, in: *Polgári Szemle*, 2011. június – 7. évfolyam, 3. szám,
- Polányi Károly, *A nagy átalakulás - Korunk gazdasági és politikai gyökerei*. Napvilág Kiadó, Budapest 2004. In: <https://hu.scribd.com/doc/142526968/Polanyi-Karoly-A-nagy-atalakulas-Korunk-gazdasagi-es-politikai-gyokerei>
- Friedman, Benjamin M., *Jólét és erkölcsösség A gazdasági növekedés és a demokratikus értékek kapcsolatáról – történeti összefüggésben*, Napvilág Kiadó, Budapest 2010. 688.
- Kolozsi Pál Péter, *Útkeresés és megújulás a közgazdasági gondolkodásban*, in: *Polgári Szemle*, 2015. június – 11. évfolyam 1-3. szám
- Bognár Károly, *Mi jöhet a gazdasági növekedés után*, in: http://www.bionomia.hu/upload/files/Mi_johet_a_gazdasagi_novekedes_utan.pdf
- Csutora Mária, *Az ökológiai lábnyom ökonómiája*, AULA, Budapest 2011. In: http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/589/1/okolab_norveg.pdf

2. Általános könyvészet

2.1 Egyházi dokumentumok

- A Család Pápai Tanácsa: *Demográfiai fejlődésfolyamatok, etikai és pasztorális szempontok* (1994. március 25.), *Enchiridion Vaticanum* 14; Szent István Társulat, Budapest 1999.
- A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, (szerk. Diós István): Budapest 2000, 373–382; <http://uj.katolikus.hu/adattar.php?h=10>
- A Katolikus Egyház Katekizmus (Liberia Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1997; Szent István Társulat, Budapest 2002); <http://uj.katolikus.hu/adattar.php?h=10>

- Az Egészségügy Pápai Tanácsa: Az Egészségügyben Dolgozók Chartája, Vatikánváros 1994, 19954; Szent István Társulat, Budapest 1998. In: www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/hlthwork/documents/rc_pc_hlthwork_doc_19950101_charter_en.html
- Az Élet kultúrájáért, A Magyar Katolikus Püspöki Kar körlevele a bioetika néhány kérdéséről, <http://uj.katolikus.hu/adattar.php?h=10>
- Codex Iuris Canonici. Az Egyházi Törvénykönyv (1983)
- Hittani Kongregáció: Dignitas personae instrukciója a bioetika néhány kérdéséről. In: http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20081208_dignitas-personae_en.html
- Hittani Kongregáció: Donum vitae kezdetű instrukció a kezdődő emberi élet tiszteletéről és az utódnemzés méltóságáról (1987. február 22.), AAS 80 (1988) 70–102; Magzatzvédő Társaság–Szent Gellért Egyházi Kiadó, Budapest–Szeged 1990. In: <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=187>
- Hittani Kongregáció: Iura et bona kezdetű nyilatkozat az eutanáziáról (1980. május 5.), AAS 72 (1980) 542–552; In: www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19800505_euthanasia_en.html
- Hittani Kongregáció: Nyilatkozat a művi abortuszról (1974. november 18.); AAS 66 (1974) 730–747. In: www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19741118_declaration-abortion_en.html
- II. János Pál: Centesimus annus kezdetű enciklika (1991. május 1.), AAS 83 (1991) 793–867; Szent István Társulat, Budapest 1991; <http://uj.katolikus.hu/adattar.php?h=10>
- II. János Pál: Evangelium vitae kezdetű enciklika (1995. március 25.), AAS 87 (1995) 401–522; Szent István Társulat, Budapest 1995.
- II. János Pál: Redemptor hominis kezdetű enciklika (1979. március 4.), AAS 71 (1979) 257–324; II. János Pál pápa első enciklikája és levelei, Szent István Társulat, Budapest 1980, 3–96.
- II. János Pál: Sollicitudo rei socialis kezdetű enciklika (1987. december 30.), AAS 80 (1988) 513–586; Szent István Társulat, Budapest 1988; <http://uj.katolikus.hu/adattar.php?h=10>
- II. János Pál: Veritatis splendor kezdetű enciklika (1993. augusztus 6.), AAS 85 (1993) 1133–1228; Szent István Társulat, Budapest 1993; <http://uj.katolikus.hu/adattar.php?h=10>
- Pápai Életvédő Akadémia: Declaration on the Production and the Scientific and Therapeutic Use of Human Embryonic Stem Cells (August 25th, 2000). Nyilatkozat az emberi embrionális őssejtek előállításáról, valamint tudományos és terápiás felhasználásáról (2000. augusztus 25.), OR 2000. augusztus 25, 6; www.vatican.va/roman_curia/pontifical_academies/acdlife/documents/rc_pa_acdlife_doc_20000824_celule-staminali_en.html
- Pápai Életvédő Akadémia: Prospects for Xenotransplantation. Scientific and Ethical Considerations – A xenotranszplantációra vonatkozó kilátások. Tudományos és etikai megfontolások (2001. szeptember 26.), OR 2001. szeptember 26, 9; www.vatican.va/roman_curia/pontifical_academies/acdlife/documents/rc_pa_acdlife_doc_20010926_xenotransplantati_en.html (en = angol, it = olasz).
- Pápai Életvédő Akadémia: Reflexió a klónozásról (1997. június 24.), OR 1997. június 25, 7; www.vatican.va/roman_curia/pontifical_academies/acdlife/documents/rc_pa_acdlife_doc_30091997_clon_en.html

2.2 Nemzetközi dokumentumok

- Az Orvos-Világszövetség Helsinkai deklarációja (World Medical Association Declaration of Helsinki); <http://www.ett.hu/nemzajanj/hny.htm>
- Az emberi jogok egyetemes nyilatkozata. 1948. In: <http://www.freeweb.hu/csendes/kultura/emberijog.html>
- Nürnbergi Kódex (nürnbergi katonai bíróság 1947, német szöveg: http://www.ipnw-nuernberg.de/aktivitaet2_1.html)
- Helsinkai Deklaráció (Orvos-Világszövetség 1964; <http://www.ett.hu/nemzajanj/hny.htm>)
- Egyezmény az ember jogainak és méltóságának védelméről, tekintettel a biológia és az orvostudomány

alkalmazására: Egyezmény az emberi jogokról és a biomedicináról, (Európa Tanács, Ovideo, 1997. április 4. német szöveg: <http://www.univie.ac.at/medizinrecht/materialien/amtliche.pdf>)

Szakkönyvek

- Balázs Pál, *Bioetika*, Veszprém 1995.
- Gaizler Gy.–Nyéky K.: *Bioetika*, Gondolat Kiadói Kör, Budapest 2003;
- Gaizler Gyula, *A bioetika alapkérdései*. Budapest 1997.
- Gaizler Gyula, *Felelős döntés vagy ítélet-végrehajtás*. Budapest 1992.
- Gaizler Gyula–Nyéky Kálmán, *Bioetika*, Budapest 2003.
- Jávori Tibor, *A gyógyítás etikája*. Budapest 2003.
- Korten, David C., Tökés társaságok világhatalma, Budapest⁴1996.
- Kovács József, *A modern orvosi etika alapjai. Bevezetés a bioetikába*. 2. jav. kiad. Budapest 1999.
- Nyíri Tamás, *Alapvető etika*, Budapest 1994.
- Pintér József, *Gyógyítás és erkölcs*, Budapest 2003.
- Somfai Béla S.J., *Bioetika. Vázlatok*. Szeged 1995.
- Susanne, Charles (Szerk.), *Bioetika. Multidiszciplináris megközelítés*, Pécs 1999.
- Szarka Géza–Gárdai Miklós, *Általános és egészségügyi etika*, Budapest 2003.
- Széll Kálmán, *Egészségügyi etika*. Pécs 1995.
- Turgonyi Zoltán, *Etika*. Budapest 2003.
- Varga Andor, *Élet és erkölcs. Bioetikai kérdések* (Teológiai vázlatok II.), Budapest 1983.
- Voigt Friedemann (Hrsg.): *Religion in bioethischen Diskursen: Interdisziplinäre, internationale und interreligiöse Perspektiven*. Berlin/New York 2010. In: <https://books.google.ro/books?id=NSPAgsmhPu0C&pg=PA294&lpg=PA294&dq=bioetik+und&source=bl&ots=LZ9pg4eOfq&sig=mhnElo2hapXvbj0Xv6tVBmSQss&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEWjk68j68vPAhWD8RQKHTRHBgsQ6AEITAI#v=onepage&q=bioetik%20und&f=false>
- Johann S. Ach – Christa Runtenberg: *Bioethik: Disziplin und Diskurs: zur Selbstaufklärung angewandter Ethik*, Frankfurt/New York 2002. In: <https://books.google.ro/books?id=i7cfDikoacIC&pg=PA81&dq=feministische+bioethik&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEWj92dGmkdbPAhXDmBoKHf26B28Q6AEIGjAA#v=onepage&q=feministische%20bioethik&f=false>
- Tade Matthias Spranger: *Recht und Bioethik: Verweisungszusammenhänge bei der Normierung der Lebenswissenschaften*, Tübingen 2010. In: <https://books.google.ro/books?id=Z0tVybEGsMC&pg=PA21&dq=feministische+bioethik&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEWj92dGmkdbPAhXDmBoKHf26B28Q6AEIMDAD#v=onepage&q=feministische%20bioethik&f=false>
- Diradur Sardaryan: *Bioethik in ökumenischer Perspektive. Offizielle Stellungnahmen der christlichen Kirchen in Deutschland zu bioethischen Fragen um den Anfang des menschlichen Lebens im Dialog mit der Orthodoxen Theologie*. Berlin 2008. In: <https://books.google.ro/books?id=EsMouYKKMSIC&pg=PA30&dq=feministische+bioethik&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEWj92dGmkdbPAhXDmBoKHf26B28Q6AEINzAE#v=onepage&q=feministische%20bioethik&f=false>
- Markus Zimmermann-Acklin: *Bioethik in theologischer Perspektive: Grundlagen, Methoden, Bereiche*, Fribourg 2010. In: <https://books.google.ro/books?id=mkFHJVqfsGAC&pg=PA47&dq=feministische+bioethik&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEWj92dGmkdbPAhXDmBoKHf26B28Q6AEITDAH#v=onepage&q=feministische%20bioethik&f=false>

Tanulmányok

- Holló L., *Abortusz javallat vagy abortuszkényszer? Az abortuszindikációk erkölcsi megítélése*, in: Keresztény Szó, XII (1), 2001, 17–20.
- Holló L., *Az abortuszindikációk megítélése a román törvényhozás és az erkölcssteológia tükrében*, in: *Studia Theologica Transsylvaniensia*, 8 (2006), 109–123.
- Holló L., *Hogyan viszonyul a katolikus erkölcssteológia a génebézés kutatásaihoz?* in: Keresztény Szó,

IX (1), ISSN: 1220-630X, 28–29, 1998.

- Holló L., *Tudás vagy remény? Feltárhatjuk-e az orvosi ellátás következtében gyógyulásban reménykedő betegek helyzete súlyosságát?* in: Keresztény Szó, X (5), 1999, 29.
- Pármai Zoltán, *Bepillantás a humán (?) technológiákba*. In: <http://www.inco.hu/inco3/innova/cikk1.htm>
- Bioetika, in: Századvég, Új folyam 76. Szám 2015. 2. In: http://szazadveg.hu/ld/i5u6s9h4s3n8w1c0j7t9_Szazadveg_76_Bioetika_netre.pdf
- Sándor Judit, A test halhatatlansága. Bioetikai és jogi dilemmák a XXI. Században, in: *Fundamentum*/2006. 1. szám, 32–45. In: http://epa.oszk.hu/02300/02334/00023/pdf/EPA02334_Fundamentum_2006_01_032-045.pdf
- Boda Mihály, Az emberklónozás erkölcsi problémái, in: *Magyar Tudomány*, 2008/7., 782–790. In: <http://www.matud.iif.hu/2008-07.pdf>
- Pármai Zoltán, *Bepillantás a humán (?) technológiákba*. In: <http://www.inco.hu/inco3/innova/cikk1.htm>

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgyat az élővilág etikai kérdéseivel foglalkozó tudományként, az egész élővilággal szemben a tudomány és a technika fejlődése illetve új lehetőségek megjelenése révén keletkezett új kihívások tükrében tárgyaljuk az egyetemi oktatásban általában használt gyakorlat szerint.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az elsajátítandó anyag ismerete	Félévi dolgozat	30 %
	Interaktív jelenlét	Számontartás	20 %
10.5 Szeminárium / Labor	Egy a megadott témák közül szabadon választott téma – interaktivitásra törekvő – PPT vázlattal vetített bemutatása.	A megtartott referátum kiértékelése	30 %
	Interaktív jelenlét	Számontartás	20 %
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • Az általános bioetikai alapfogalmak ismerete. • Egy választott szemináriumi téma kidolgozása és bemutatása. • Az értékelési kritériumokban felsoroltakból minimális 45 % megszerzése.			
10.7 A parciális vizsga (félévközi zárthelyi dolgozat) formája			
<ul style="list-style-type: none"> • A parciális vizsgát a 9. héten tartjuk. A parciális vizsga keretében minden hallgató egy és azonos kilenc tételpontból álló vizsgalap írásbeli kidolgozásával vizsgázik. Tételsor nincs, az anyag első részéből kilenc kérdésre kell válaszolni.			
10.8 A félévi vizsga formája			
<ul style="list-style-type: none"> • A félévi vizsga szóbeli formában történik. Minden félévi vizsgára jelentkező hallgató a megadott tizenkét tételből kettőt húz, és szabad választás alapján a két tétel egyikének lényegre törő bemutatásával vizsgázik. A vizsga, a másik húzott tétel, ill. szükség esetén az anyag többi részéből további kérdések megválaszolásával válik teljessé. A félévi vizsgára a tételsort a parciális vizsgát követő héten adom meg.			

10.9 A szemináriummal kapcsolatos elvárások

- A szeminárium a vezető tanár által javasolt témák egyikének a szeminárium keretében történő önálló, PPT bemutatóval kísért interaktív bemutatásának értékeléséből áll. Szükség esetén kiváltható egy, a metodológiai szabályok figyelembevételével elkészített szemináriumi dolgozattal. Ebben az esetben a dolgozat leadási határideje a szesszió kezdetét megelőző nap. A szeminárium jelenlét nem kötelező, pótlásra nincs mód.

Kitöltés dátuma

Előadás felelőse

Szeminárium felelőse

2018. április 27

Dr. Holló László

Dr. Holló László

Az intézeti jóváhagyás dátuma

Intézetigazgató

2018. április 27

Dr. Zamfir Korinna